

Toezicht op veilige arbeidsmiddelen

Trouwe lezers van mijn columns weten dat ik regelmatig een positief signaal afgeef aan de overheid om eens meer toezicht uit te oefenen en meer controles te houden. Laat ik nu kort geleden een publicatie van augustus 2013 tegenkomen, waarin de inspectie van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vertelt dat door middel van markttoezicht onveilige of anderszins schadelijke producten opgespoord zijn en van de markt gehaald zijn of gehouden worden. Daarbij wordt vermeld dat in 2011 en 2012 inspecties op arbeidsmiddelen uitgevoerd zijn met als doel de veiligheid van arbeidsmiddelen bij de bron te verhogen. Natuurlijk was ik benieuwd of nu uiteindelijk mijn ongelijk bewezen zou worden en dat er in Nederland helemaal geen sprake is van veel roepen maar weinig doen. Natuurlijk heb ik de betreffende publicatie van voor naar achter gespeld, want stel nu dat ik ongelijk zou hebben. Dan zou ik geen kritische houding meer aan kunnen nemen en is gelijk heel veel toekomstige stof voor nog een flink aantal columns verdwenen. Maar gelukkig kon ik met een grote zucht van opluchting lezen dat onze overheid hetzelfde concludeert als wat ik al jaren roep. In hun conclusie staat letterlijk: 'Uit de resultaten van de inspecties en op basis van de ervaringen van de inspecteurs blijkt dat veel marktdeelnemers het proces voor het op de markt brengen van veilige producten niet echt begrijpen. Men weet wel dat een product aan iets moet voldoen, maar wat er exact moet gebeuren is hen

niet bekend'. Hier is geen woord Spaans bij. En aan het eind van de publicatie wordt er dan gesteld dat er in 2013 een communicatieplan wordt opgesteld waar in uitgewerkt zal worden hoe de kennis van de productwetgeving bij zowel fabrikanten als importeurs op peil gebracht kan worden om daarmee naleving van de wetgeving te verbeteren. Eigenlijk zou ik nu tevreden moeten zijn over het feit dat ik als roepende in de woestijn ook door onze overheid in het gelijk gesteld ben. Toch niet, want de conclusie van onze overheid en dat wat gesteld wordt over de kennis over de regelgeving is eigenlijk te gek voor woorden en voor mij onbegrijpelijk. Hier blijkt maar weer dat gelijk hebben of krijgen ook nog eens pijn kan doen. Zeker als je dan de getallen die men in de publicatie gebruikt, ook nog eens goed op je in laat werken. In de publicatie geeft de overheid aan dat er door hen gecontroleerd wordt, maar concludeert niet dat er misschien wel meer gecontroleerd zou moeten worden. Een communicatieplan opstellen om de kennis van de productwetgeving bij bedrijven te stimuleren is een prachtig idee, maar zal zonder duidelijk plan van aanpak een prachtig idee blijven. Maar laten we eerst maar eens naar de bevindingen van de inspectie kijken en daarna eventueel commentaar toevoegen. De inspectie heeft in 2012 geconstateerd dat ca. 1000 hefbruggen, die nieuw op de markt gebracht werden, niet voldeden aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen. Daarnaast had

ca. 1/3 van gecontroleerde bedrijven hun documentatie zoals de EG-Verklaring van Overeenstemming en de gebruiksaanwijzing niet op orde. Bij 16 van de 17 Nederlandse fabrikanten en importeurs van stalschermen is naar aanleiding van twee dodelijke ongevallen handhavend opgetreden omdat de door hen geleverde stalschermen gebreken vertoonden en niet voldeden. Na de dodelijke ongevallen werd in 2011 de handel stilgelegd en moesten er door verschillende fabrikanten bij de door hen geleverde schermen tijdelijke veiligheidsmaatregelen genomen worden. Ongevallen en acties zijn voor de branche aanleiding geworden om samen met het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) een Nederlandse Technisch Afspraak (NTA 8344) op te stellen. Deze is in mei 2012 gepubliceerd. Door het NEN is in Brussel een voorstel ingediend om een geharmoniseerde norm voor deze stalschermen op te stellen. Dit voorstel is goedgekeurd en de norm is nu in het ontwerpstadium. Fijn. Alleen moeten we ons realiseren dat de dodelijke ongevallen in mei 2010 en mei 2011 twee kinderen waren. Drie ernstige ongevallen met doekreinigers van teeltdoeken voor gewassen waren aanleiding om 12 van de 13 machines die door een fabrikant geleverd waren uit voorzorg uit bedrijf te nemen. Significant detail: de fabrikant van de doekenreinigers was ondertussen failliet en door de inspectie is daarom op grond van de Arbeidsomstandighedenwet handhavend opgetreden richting gebrui-

ker (lees in sommige gevallen werkgever). Door de inspectie zijn naar aanleiding van 2 dodelijke ongevallen bij bowlingcentra in Engeland en Denemarken 84 Nederlandse bowlingcentra geïnspecteerd. Bij 70 bedrijven was er sprake van oudere pinsettermachines met een groot aantal bewegende delen, die allerlei beknellingsrisico's met zich mee brachten. Alle bedrijven zijn gesommeerd om de veiligheidsrisico's te inventariseren en een plan van aanpak op te stellen. Ik weet niet welk gevoel u krijgt bij het lezen van deze getallen, maar ik krijg de aandrang om Rob Geus eens te citeren: "Ik word hier niet vrolijk van". Steeds heb ik er op gewezen dat je als gebruiker niet op de mooie blauwe ogen van de verkoper kan en mag vertrouwen. Maar als we naar deze getallen kijken, dan is het ruim 20 jaar na de lancering van de Europese Nieuwe Aanpak Productrichtlijnen (1992) bedroevend hoe het soms met de kennis van deze regelgeving binnen bedrijven gesteld is. Het rapport concludeert toch "men weet wel dat een product aan iets moet voldoen, maar wat er exact moet gebeuren is hen niet bekend". Al eerder heb ik in diverse columns er op gewezen dat er een generatie technici opgroeit, die niet bekend gemaakt zijn met en daarom niet vertrouwd zijn met de Europese richtlijnen. Ten aanzien van de kennis van de Europese Richtlijnen slaat de vergrijzing toe. Ook in consultancy land is dit het geval. Kijk maar eens naar de foto boven deze column zou ik zeggen. De meeste consultants,

die op het gebied van de Europese Richtlijnen werkzaam zijn, ken ik nog vanaf het eerste uur. Velen waren er bij toen de Nederlandse Vereniging voor CE consultants (NVCE) werd opgericht (vereniging bestaat ondertussen niet meer). In de loop van de jaren zijn er wel een aantal consultants bijgekomen, maar ook daar zien we dat dit bijzonder marginaal is. Het totale aantal consultants is bijna niet gegroeid. Laat staan dat we dan ook nog eens over het gebrek aan kennis bij de medewerkers van de bedrijven moeten spreken. Ook daar zijn de constructeurs die de komst van de Europese richtlijnen hebben meegemaakt en allerlei trainingen mochten volgen al met pensioen of gaan op korte termijn de bedrijven verlaten. Jammer genoeg mis ik, zoals eerder al in deze column gesteld, in de publicatie de conclusie dat meer controle door de overheid niet alleen meer zaken aan het licht zou kunnen brengen, maar ook een betere naleving van de voorschriften door de bedrijven zou bewerkstelligen. Laten we eerlijk zijn; een hogere pakkans maakt ons Nederlanders toch alerter. Al is dit tegenwoordig ook maar weer de vraag want als we horen dat er in de periode augustus tot eind september 2013 maar liefst 336.000 verkeersboetes uitgedeeld werden na de ingebruikname van de trajectcontrole op de A2, dan schijnen controles en boetes ook hun uitwerking niet meer te hebben. Mogelijke oorzaak is de onduidelijkheid van de situatie op de A2 waardoor automobilisten niet weten waar ze aan toe zijn. Nu is hierover al genoeg te doen geweest en wil ik mij er dan ook niet aan wagen om ook eens een duit in het zakje te doen. Nu ik het toch over onduidelijkheid heb, dan moet in deze column ook vermeld worden dat veel fabrikanten zich nog steeds proberen te verschuilen achter de bewering dat de regelgeving en normen onduidelijk zijn en dat daardoor de naleving van de regelgeving bemoeilijkt wordt. Natuurlijk is dit deels waar, want anders hadden wij als CE consultants geen bestaansrecht en konden we onze bureau's wel sluiten. Maar dat bedrijven een beroep doen op een CE consultant heeft soms meer te maken met bepaalde complexere situaties waar meer kennis van de regelgeving vereist is. Bijvoorbeeld bij productielijnen waar meerdere partijen bij betrokken zijn. Maar de onduidelijkheid, waarover het merendeel van de fabrikanten spreekt, heeft meer te maken met het feit dat men in de loop van de jaren geweigerd heeft om te investeren in de ken-

nis over deze regelgeving en nu opeens tot de ontdekking komt dat ze veel niet weten en daardoor zaken verkeerd beoordelen of doen. Nu is het toegeven dat je bepaalde zaken niet weet geen schande. Vaak kun je daarvoor weer een adviseur inhuren. Maar net doen of je het wel weet en je ook zo verkopen aan je klant grenst aan kwakzalverij en mag zeker bedrog genoemd worden. Gebrek aan kennis van de regelgeving, zoals geconcludeerd wordt in de publicatie, kan absoluut niet verweten worden aan onze overheid, maar is gewoon de schuld en gemakzucht van de bedrijven. Bedrijven horen hier ook hun eigen verantwoordelijkheid te onderkennen. De overheid is te verwijten dat zij vergeten zijn dat je uitstekend en duidelijk regelgeving en normen kan publiceren maar dat er daarnaast ook controle op de naleving zal moeten zijn. Om enige analogie te gebruiken: je kan uitstekend lesmateriaal aanbieden aan studenten, maar als je vergeet te toetsen of te controleren of men het lesmateriaal ook bestudeerd heeft, dan zal de drang bij de studenten om te studeren waarschijnlijk niet zo groot zijn. Ook hier kan ik uit eigen ervaring over meespreken. Vreemd dat in een maatschappij waarin we jaren geroepen hebben (sommige gevochten hebben) om een terugtrekkende overheid, meer eigen beslissingsrecht, vrijheid en eigen verantwoordelijkheden, we de overheid gaan verwijten dat wij onze eigen verantwoordelijkheid niet hebben genomen. Als we naar de Machinerichtlijn kijken dan is het bedrijfsleven op haar wenken bediend geweest. Het merendeel van de machines (ca. 95%) valt onder de zelfcertificering. Ik kan me nog herinneren dat de bedrijven in de negentiger jaren hier heel blij mee waren. Gelukkig konden ze alles zelf doen. Bij veel bedrijven mochten medewerkers kennismaken met de Machinerichtlijn. Wel zagen we in de loop van de negentiger jaren een kentering komen en werd er, terwijl er meer normen en voorschriften kwamen, steeds minder geïnvesteerd in de kennis van de mensen. Zeker de laatste jaren is die trend nog duidelijker waarneembaar. Daarom bevestigt de publicatie nog een keer dat wij mensen niet tegen dit soort vrijheden kunnen en dus meer controle nodig hebben. Dus als afsluiting nogmaals een oproep aan Den Haag om te veranderen van een terugtrekkende naar een controlerende overheid. Zeker op het gebied van veiligheid. Want een oud gezegde stelt dat het oog van de meester het paard vet maakt.